

"על הפרק"

מפגש מחודש עם התנ"ך

שמואל א' פרקים י"ט-כ'

טבעת המצור סביב דוד הולכת ומתהדקת, בסיועם של בני המלך הוא נמלט ויוצא לחיי נדודים.

"וַיִּקְרָאוּ בְּסֵפֶר בְּתוֹרַת הָאֱלֹהִים" < בקיאות

פרק י"ט

1 שלוש פעמים מנסה שאול להמית את דוד בפרק יט (א-י; יא-יז; יח-סוף). השווו בין הנסיונות השונים ובחנו כיצד תחושת הרדיפה הולכת ומחריפה לאורך הפרק.

2 "כי יראתי את העם ואשמע בקולם" (שמ"א טו, כד) חולשתו של שאול מתבטאת בנסיונו להטיל על הסובבים אותו את האחריות למעשיו. כיצד מתגלה חולשה זו שוב בשלושת הסיפורים בפרקנו?

3 הימצאותם של תרפים בביתם של דוד ומיכל, מזמנת השוואה לסיפור רחל, יעקב והתרפים. עמדו על הדמיון בין הדמויות הפועלות, תפקידן ומערכת היחסים ביניהן. מהי לדעתכם משמעות הדמיון בין שני הסיפורים? (תוכלו להשוות: שמ"א יט, יז לבראשית כט, כה; שמ"א יח, כו לבראשית כט, כא. שמ"א יט, ב לבראשית לא, כז; שמ"א כ, א לבראשית לא, לו)

4 "וַיָּדוּד בָּרַח וַיִּמְלֹט וַיָּבֵא אֶל-שְׁמוּאֵל הַכֹּמֵתָה וַיְגַד-לוֹ, אֶת-כָּל-אֲשֶׁר עָשָׂה-לוֹ שְׂאוּל וַיִּלְךְ הוּא וּשְׁמוּאֵל, וַיֵּשְׁבוּ בְּנוֹתָיו... וַיִּשְׁלַח שְׂאוּל מַלְאָכִים לְקַחַת אֶת-דָּוִד וַיִּקְרָא אֶת-לִהְקֵת הַנְּבִיאִים נְבָאִים וּשְׁמוּאֵל עִמָּד נֹצֵב עֲלֵיהֶם" (יח-יט) מבין השורות ניתן להבין שבפרק מתרחש המפגש המשולש היחיד בין שמואל, שאול ודוד. מה יכולנו לצפות שיתרחש במפגש כזה ומה קורה בו בפועל?

פרק כ'

5 הגילוי וההסתרה מניעים את ההתרחשויות בפרק. עקבו אחר הופעתם של השורשים סת"ד, גל"ה, יד"ע.

6 "וַיִּוְסַף יְהוֹנָתָן לְהַשְׁבִּיעַ אֶת-דָּוִד, בְּאֶהְבְּתוֹ אֶתוֹ כִּי-אֶהְבֵּת נַפְשׁוֹ אֶהְבֵּר" (יז). אהבת דוד ויהונתן מתוארת במפורט לאורך פרק מרגש זה. עקבו אחר ביטויי הרגש בפרק, מה מפתיע בפסוק כ, מא?

7 ארבעת חלקי הפרק מתרחשים לסירוגין בבית ובשדה: בית (א-יא); שדה (יב-כג), בית (כד-לד), שדה (לה-סוף). שני הראשונים מתארים את תכניותיהם של דוד ויהונתן, והאחרונים את ההתרחשויות בפועל. עמדו על ההבדלים בין התכניות למציאות וחשבו על משמעותם.

מכון חורני לנשים ע"ש שרה בת יצחק יעקב רענגרט
The Sodie Rennet Women's Institute for Torah Studies

המרכז ללימודי תנ"ך

התכנית העולמית המקוונת ללימוד שבועי של נביאים וכתובים

perek.matan@gmail.com • טל': 02-5944555

© כל הזכויות שמורות. המרכז ללימודי תנ"ך. מתן ירושלים

”מִפְּרֵשׁ וְשׁוֹם שְׁכָל” < עיון

8 “וְהָיָה הַתְּרַפִּים אֶל-הַמִּטָּה” (יט, טז) עיינו בפירושי הרמב”ן והרלב”ג, מהם התרפים ומדוע נמצאו בבית דוד?

רמב”ן לבראשית לא, יט: “ותגנוב רחל את התרפים - לא נתכוונה אלא להפריש אביה מעבודה זרה, לשון רש”י. ואפשר כי היו ללבן לעבודה זרה כאשר אמר “למה גנבת את אלהי” אבל לא היו כל התרפים נעבדים, כי איך תמצא עבודה זרה בבית אדונינו דוד? ... והקרוב מה שאומרים שהם כלים לקבל השעות, ויקסמו בהם לדעת עתידות. והמלה נגזרת מלשון “רפה ידים” (שמ”ב יז, ב), “נרפים אתם נרפים” (שמות ה, יז). יקראו אותם “תרפים” לרמוז בשמם כי דבורם כמו נבואה רפה, תבא ברב ותכזב לעתים רחוקות, כמו שאמרו (זכריה י, ב) “כי התרפים דברו און”. והנה יעשו אותם קטני אמנה להם לאלהים, לא ישאלו בשם הנכבד ולא יתפללו אליו, רק כל מעשיהם בקסמים אשר יגידו להם התרפים. וכתוב (שופטים יז, ה) “והאיש מיכה לו בית אלהים ויעש אפוד ותרפים” ושם כתוב (ית, ה) “שאל נא באלהים ונדעה התצליח דרכינו” כי בתרפים היו שואלים. וכן היה הענין בישראל באפוד, כי אחרי אשר הורגלו באפוד הקדש, עשו כדמותו, והיו שואלים בו ומאמינים בדבריו ותועים אחריו, גם בחלים לא ידרשו את ה’ כי אם בהם. וזה טעם “ויעש אותו גדעון לאפוד ויצג אותו בעירו בעפרה ויזנו כל ישראל אחרי שם ויהי לגדעון ולביתו למוקש” (שופטים, ח, כז), כי סרו מאחרי ה’.”

רלב”ג שמואל א פרק יט: “והנה התרפים היו על צורת בן אדם נעשית בשעות ידועות אצלם. והיו חושבים שהצורה היא תעורר הכח הדמיוני בדרך שיהיה מתבודד מבין כחות שאר הנפש בדרך שיקבל כח עליון כמנהגו והיה שומע הדמיון קול נמוך מגיד העתידות לפי מחשבתם וכבר נכנס בהודעה הזאת מהחסרון מה שכבר העירונו עליו בפירוש אמרו “ואון ותרפים הפצר”.

”וַיְבִינּוּ בַּמִּקְרָא” < הרחבה

”כל אהבה שהיא תלויה בדבר, בטל דבר, בטלה אהבה.

ושאינה תלויה בדבר, אינה בטלה לעולם.

איזו היא אהבה התלויה בדבר, זו אהבת אמנן ותמר.

ושאינה תלויה בדבר, זו אהבת דויד ויהונתן.”

(מסכת אבות פרק ה משנה טז)

מכון תורני לנשים ע"ש שרה בת יצחק יעקב רעננערט
The Sadie Renner Women's Institute for Torah Studies

המרכז ללימודי תנ"ך

התכנית העולמית המקוונת ללימוד שבועי של נביאים וכתובים

• טל': 02-5944555 • perek.matan@gmail.com

© כל הזכויות שמורות. המרכז ללימודי תנ"ך. מתן ירושלים